

genuflexi, et tantum surgunt ante *Requiescant in pace* post orationem (1).

Ad matutinum omnes stant infra invitatorium, genuflectendo ad *Venite adoremus et procidamus ante Deum*. Incepto primo versu primi psalmi omnes sedent per totum matutinum, tantum surgentes ad versus post psalmos cujuslibet nocturni, et deinde stantes infra *Pater noster*, et infra lectiones et responsoria iterum sedentes, exceptis cantantibus lectiones, qui stant.

Ad laudes omnes sedent usque ad *Benedictus*, quod dum incipitur, stant, et dum repetitur antiphona post *Benedictus*, iterum sedent : deinde sub precibus genuflectunt uti ad vespervas.

Si aliquando matutinum separetur a laudibus, in fine ultimi responsorii dicitur *Pater noster*, cum reliquis precibus et oratione, ut ad vespervas, sed sine psalmo in commemoratione fidelium defunctorum et die depositionis corpore præsente (2); aliis autem diebus psalmus *De profundis* laudabilius additur (3).

Versus *Requiem æternam* in fine psalmoreum et in precibus dividitur, ut notatur in breviario et rituali.

Post officium defunctorum antiphona finalis B. M. V. nunquam dicitur, etiamsi sequatur post vespervas aut laudes diei, ut dictum est tom. II, n. 372.

Dubitatur, an ante officium defunctorum et post illud recitandum sit *Pater noster* etc. Admittendum autem videtur cum Guyeto (4), illud non esse dicendum ante officium defunctorum, si hoc cum vespervis aut laudibus diei jungatur quia tunc rubricæ præscribunt, officium defunctorum absolute esse incipiendum; post officium autem esse dicendum, quia officium] vespervarum et laudum eo terminatur : si officium defunctorum seorsum recitetur, congrue addi posse, sed non ex obligatione, quia id nullibi præscribitur.

(1) Gavantus sect. 9, c. 2, n. 4.

(2) Rit. Rom. de exequiis in fine; cærem. Ep. lib. 2, c. 38, n. 21.

(3) S. R. C. 21 Jul. 1855, n. 5221, 5.

(4) Lib. 4, c. 23, q. 21 et 22.

In hac editione in sequentibus tantum agitur de benedictione aquæ, et in parte sexta de aliis benedictionibus juxta ordinem ritualis Romani.

DE BENEDICTIONE ET ASPERSIONE AQUÆ.

129. Quando, ubi et cum quibus sacris vestibus aquæ benedictio facienda est?

R. 1° Est facienda singulis dominicis, et quodcumque opus fuerit, uti in missali, rituali Romano et cæremoniali Ep. (1) præscribitur, tum ad evitandam facilem ejus corruptionem et commixtionem cum sordibus, tum ob mysterium sacramenti baptismatis, cujus memoriam juxta auctores Ecclesia singulis dominicis renovare intendit. Dominicæ paschatis et pentecostes in missali tantum excipiuntur in ecclesiis, ubi est fons baptismalis, in quibus tunc fit aspersionem cum aqua pridie benedicta in fonte baptismali, et ante infusionem olei et chrismatis accepta (2).

2° Hæc benedictio juxta missale fit in sacristia, et juxta rituale Romanum in ecclesia, scilicet ad altare in cornu epistolæ, vel in sacristia. Quæ diversa dispositio conciliari potest, dicendo missale respicere solam benedictionem aquæ in diebus dominicis ante missam solemnem, et rituale quodcumque benedictionem sive in dominicis sive in aliis diebus, quodcumque opus fuerit : ita ut benedictio aquæ in dominicis ante missam solemnem juxta missale tantum in sacristia facienda sit, sive celebrans sive alius benedictionem faciat; in aliis autem occasionibus juxta rituale in ecclesia vel in sacristia fieri possit (3). Locus igitur benedictionis

(1) Lib. 1, c. 6, n. 2.

(2) Quarti de bened. tit. 3, sect. 1, dub. 4; Merati p. 4, tit. 19, n. 1; Cavalieri tom. IV, dec. 368, n. 2.

(3) Vid. Cavalieri tom. IV, dec. 368, n. 4-7; Kersten, *Journal historique* tom. XII, fol. 210.

aquæ est ecclesia vel sacristia; non tamen necessario ibidem fieri debet, sed ex causa rationabili etiam in domibus privatis et ubique terrarum fieri potest (1).

3° Si benedictio fiat a celebrante ante missam solemnem in dominica, albam et stolam colori missæ convenientem induit; si autem ab alio fiat ante missam solemnem aut alio tempore, tunc benedicens superpelliceum et stolam violaceam induere debet (2).

130. Notanda circa benedictionem aquæ: 1° sal, qui adhibetur, debet esse naturalis, albus et aridus, et aqua similiter naturalis, munda et pura ob dignitatem rei sacræ. 2° Quoties fit aquæ benedictio, toties sal non est exorcizandus, sed jam in alia benedictione exorcizatus, et in hunc usum servatus, adhiberi potest (3). 3° Ad commixtionem salis cum aqua tria signa crucis efformanda sunt, primum ad *In nomine Patris*, secundum ad *et Filii*, et tertium ad *et Spiritus Sancti*. Hæ cruces fiunt non manu extensa, sed pugillo tenente salem, qui ad singulam cujusque crucis lineam et continuo in aquam mittitur, quousque signa crucis perdurant. 4° Plura aquæ vasa, quæ coram sacerdote posita sunt, unica benedictione valide et licite simul benedici possunt, modo ad singula accedat ad commixtionem salis cum aqua faciendam (4).

Christi fideles de aqua benedicta in vasculis suis accipere, et secum deferre possunt, ad aspergendos ægros, domos, agros, vineas, et alia, et ad eam habendam in cubiculis suis, ut ea quotidie et sæpius aspergantur (5).

131. Ritus benedicendi et miscendi salem cum aqua desumptus est ex lib. IV Reg. 2, ubi Eliseus salis mixtione aquam sanasse legitur. Significatur, qualiter fideles se inte-

(1) Cavalieri loco cit.; Merati p. 4, tit. 19, n. 2; Baruffaldus tit. 45, n. 27.

(2) Rit. Rom.; Gavantus p. 4, tit. 19, rub. 6; Cavalieri loco cit.

(3) S. R. C. 8 Ap. 1713, n. 3704-3853, 3.

(4) Quarti de benedict. tit. 3, sect. 1, dub. 3, n. 209; Conferentiæ eccl. diœc. Mechl. 1871, fol. 52.

(5) Rituale Rom. in fine hujus benedict.

rius purificare debeant: aqua enim a sordibus mundat; sal putredinem fugat: aqua nitorem præbet; sal exhibet sinceritatem: aqua fœcundat; sal a corruptione præservat. Aquæ igitur lustralis aspersione monentur fideles, ut aqua lacrymarum seu compunctionis animam a sordibus peccatorum mundent, et sale timoris Domini putredinem malitiæ fugent, petant a Deo aquam gratiarum, qua fœcudentur virtutibus, et salem sapientiæ, qua a corruptione præserventur (1). Sal prius benedicatur, quia per salem intelligitur amaritudo pœnitentiæ, et per aquam gratia sive in baptismo sive in sacramento pœnitentiæ percipienda; ideoque prius benedicatur, sicut cordis contritio præcedere debet baptismum et absolutionem sacramentalem, qua peccatorum remissio et simul gratia conferuntur.

Sal et aqua exorcizantur, ut dæmon expellatur, vel impediatur, ne creaturas illas obsideat, earumque usum mortalibus noxium reddat. Exorcizare enim nihil aliud est, quam dæmonem per divina adjurando expellere, ejusque potestatem excludere. Nam etsi omnes creaturæ Dei bonæ sint, non ignoramus tamen, dæmonem his ipsis saluti et incolumitati nostræ insidias struere posse: quam ob causam ex pervetusto Ecclesiæ ritu ante usum illas benedicimus: ad quam benedictionem ipse exorcismus refertur, ut si forte dæmon in usu illius creaturæ nobis nocumentum pararet, exorcismo seu adjuratione compulsus discedat. Communis etiam theologorum doctrina est, veterum patrum atque perpetuo Ecclesiæ usu innixa, hujusmodi res adjurari posse, non secundum se, sed in alio; quia cum adjuratio sit petitio seu obsecratio vel imperium, per se ad creaturas irracionales dirigi nequit, cum talium actionum percipiendarum non sint capaces. Sed dirigitur adjuratio ad Deum petendo et obsecrando, ut creaturas ipsas benedicat, expulsis inde dæmonis insidiis, et ut dæmonem impediatur, ne nobis per creaturas noceat. Aliquando exorcismus etiam terminatur ad dæmonem, sed per imperium; imperio enim cogendus est

(1) Vid. Quarti de bened. tit. 3, sect. 1, prælud. 2, n. 204.

dæmon, non autem precibus et obsecratione, ut hunc vel illum locum, hanc vel illam rem relinquat, et per eam mortalibus nocere desinat. Docet tamen Suarez (1) adjurationem per imperium etiam directe circa creaturas irracionales versari posse quoad efficaciam et effectum, non quatenus morale illud imperium percipiunt, sed quatenus efficacia et effectus imperii illis a Deo ita imprimuntur, quasi imperium ipsum intellexissent, prout Christus Dominus Matth. VIII imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna (2).

132. Quandonam, a quo, et cum quibus sacris paramentis aspersio aquæ benedictæ fieri debet?

R. 1° Omnibus dominicis ante missam principalem, uti in missali, rituali Romano et cæremoniali Ep. (3) præscribitur : ita ut omitti nequeat, quia in dominicis pertinet ad missæ principalis cæremonias. Exposito ss. Sacramento in altari, in quo celebratur, juxta Martinucci (4) omittenda est, juxta alios autem facienda. Excipiuntur missæ solemnes, quas ipse Episcopus in dominicis celebrat, ante quas episcopus ecclesiam ingrediens, facit aquæ aspersionem, quæ sufficit (5). In festis extra dominicam aliisque diebus facienda non est (6).

Fieri debet post tertiam, sed ante benedictionem palmarum et candelarum, si hæc in dominica occurrat (7).

In pluribus ecclesiis ruralibus aspersio aquæ benedictæ post finita officia fieri solet : licet hoc non sit reprobandum, fit tamen præter rubricas; et certo aspersionem in dominicis ante missam solemnem facere præstat.

2° Aspersio aquæ in dominicis fieri debet per celebrantem missam sequentem, etiamsi sit prima vel alia dignitas; et non per alium, et multo minus per diaconum, cui sicut non

(1) Tom. II, de relig. lib. 4, de adjurat. c. 2, n. 14.

(2) Vid. Catalanus in rit. Rom. tit. 8, c. 2, § 2.

(3) Lib. 2, c. 31.

(4) Lib. 2, c. VIII, n. 38.

(5) Cærem. Ep. loco cit. n. 4; S. R. C. 11 Feb. 1702, n. 3465-3614, 3.

(6) S. R. C. 31 Jul. 1665, n. 2198-2345, 3.

(7) Gavantus loco cit. n. 12, et Cavalieri loco cit. dec. 370, n. 2.

convenit populo benedicere, sic nec etiam eum aspergere, nec orationes in ecclesia cantare, non obstante consuetudine contraria, quæ potius corruptela quam consuetudo dicenda est, cum sit contra rubricas missalis et cæremonialis Ep. (1). Dicitur quidem in missali, quod alius aquam benedicere possit, non autem quod alius possit aspergere, sed quod *sacerdos celebraturus accedat ad altare*, ad aspersionem faciendam.

3° Sacerdos aspersionem aquæ faciens indutus esse debet amictu, alba, cingulo, stola aptata ante pectus ad modum crucis, et pluviali coloris missæ convenientis (2); et si pluviale non habeatur, amictu, alba, cingulo et stola, sine manipulo et casula (3).

133. Ad aspersionem aquæ in dominicis ante missam faciendam, sacerdos, facta benedictione aquæ, et sacris vestibus indutus, ad altare more solito accedit, capite cooperto, præcedente ministro cum vase aquæ benedictæ, ad januam autem sacristiæ aquam benedictam non sumens. Cum ad altare pervenerit, deposito bireto, debitam facit reverentiam; et deinde super infimum gradum altaris, etiam tempore paschali, genuflexus utroque genu, aspersionem madefactum accipit, et incipiens cantare antiphonam *Asperges me* vel *Vidi aquam*, quam chorus deinde prosequitur, cantando altare aspergit ter 1° in medio, 2° versus cornu evangelii, et 3° versus cornu epistolæ; et deinde adhuc genuflexus, aspergit seipsum, aspersionem summitatem suæ fronti applicando, vel motu dextræ aquam in se projiciendo : tum erectus aspergit ministrum adhuc genuflexum; et aperto capite, sine bireto in manibus, ac sinistra infra pectus posita, per latus epistolæ discedens, nisi alia laudabilis ecclesiæ sit consuetudo, aspergit clerum et populum, interea submissa voce

(1) Lib. 2, c. 30 et 31; S. R. C. 5 Jul. 1631, n. 776-923, 1; 27 Nov. 1632, n. 821-968; 16 Nov. 1649, n. 1466-1613, 1; 1 Dec. 1657, n. 1709-1856; 15 Sept. 1753, n. 4086-4235, 13; 12 Nov. 1831, n. 4523-4672, 11; 11 Jul. 1857, n. 5247; Cavalieri tom. IV, dec. 370.

(2) Rub. missalis et cærem. Ep. lib. 2, c. 31, n. 3, atque dec. S. R. C. 30 Sept. 1679, n. 2754-2903, 8.

(3) Cavalieri tom. IV, dec. 371, n. 1 et 2.

prosequens totam antiphonam et psalmum *Miserere*. Reversus ad altare per latus evangelii (1), altari debitam facit reverentiam. Deinde stat ante infimum gradum, et repetita antiphona integra, cantat versus et orationem junctis manibus nisi librum tenere debeat. Postea vel sub debita reverentia ab altari discedit ad planum juxta cornu epistolæ, aut ad sacristiam, ubi pluviale exuit, et manipulum et casulam ad missam celebrandam accipit; vel ante gradus in medio altaris pluviale exuere, et casulam cum manipulo assumere potest, dummodo casulam de altari non accipiat (2), et non adsit Episcopus (3), neque SS. Sacramentum sit expositum.

In ecclesiis, in quibus missa cum assistentibus diacono et subdiacono solemniter celebratur, hi induunt omnia paramenta ac pro missa, excepto manipulo. Ad altare procedunt: 1° minister cum vase aquæ benedictæ, 2° duo ceroferarii, 3° cæremoniarius, et 4° celebrans medius inter diaconum et subdiaconum, pluviale elevantes. Ad januam sacristiæ aquam benedictam non sumunt. Cum ad altare pervenerint, omnes deponunt bireta, et debitam faciunt reverentiam. Deinde ceroferarii candelabra super credentiam deponunt, ibique genuflectunt, donec ministri sacri surgunt. Reverentia ad altare facta, celebrans omnesque ministri apud altare genuflectunt utroque genu in locis suis, et minister de aqua benedicta in plano a dextris diaconi; in choro autem non genuflectunt, et stant ab initio usque ad finem. Tum diaconus tradit celebranti aspersorium madidum cum solitis osculis. Celebrans antiphonam cantat, et altare aspergit, ut supra dictum est; deinde post aspersionem sui ipsius surgit, et erectus aspergit diaconum et subdiaconum adhuc genuflexos (4). Tum ad aspergendum clerum et populum, procedunt primo cæremoniarius cum ministro deferente vas aquæ benedictæ, et deinde celebrans, medius inter diaconum et

(1) S. R. C. 17 Jun. 1843, n. 4825-4971; 7 Dec. 1844, n. 4832-4978, 1.

(2) S. R. C. 4 Ap. 1699, n. 3367-3516, 3.

(3) S. R. C. 22 Mart. 1862, n. 5318, 4 et 5.

(4) Gavantus, Merati et alii.

subdiaconum pluviale elevantes, omnes detecto capite et sine bireto. Sacri igitur ministri celebrantem concomitari debent (1), nisi Episcopus sit præsens, quando tantum cæremoniarius et minister cum aqua benedicta comitantur, et diaconus et subdiaconus ad altare expectant (2). Celebrans juxta rubricas missalis alternatim cum diacono et subdiacono psalmum *Miserere* recitat, et revertens ad altare, aspergit acolythos stantes apud credentiam, et ipsum ministrum de aqua benedicta, nisi eos cum aliis clericis prius asperserit. Infra aspersionem celebrans ejusque ministri simul caput inclinant, ubi fieri debet. Facta aspersione, diaconus aspersorium cum osculis recipit, et ministro tradit. Ad versus et orationem diaconus et subdiaconus stantes tenent librum ante celebrantem, et deinde manipulum in eodem loco cum celebrante assumunt. Not. si celebrans ob defectum pluvialis tantum alba et stola sit indutus, diaconus et subdiaconus dalmaticam non assumunt, nisi post factam aspersionem. Item si celebrans pluviali non sit indutus, diaconus et subdiaconus in accessu ad altare ante celebrantem, unus post alium, incedunt.

In minoribus ecclesiis, in quibus Missa principalis vel parochialis cum cantu celebrari non solet, aquæ benedictæ aspersio ante Missam fieri non debet (3).

134. Notanda sunt sequentia: 1° excepto Episcopo, de quo vide tom. II, n. 45, aqua benedicta omnibus, etiam diacono et subdiacono, quibuscumque dignitatibus et canonicis, baroni, domino loci et similibus danda est per aspersionem, et non per contactum seu offerendo aspersorium, ut ex eo aqua benedicta manu sumatur (4). Cavendum igitur est, ne consuetudo ministrandi aquam benedictam per contactum,

(1) S. R. C. 31 Jul. 1663, n. 2198-2345, 13 et Cærem. Ep. lib. 2, c. 31, n. 4.

(2) Cærem. loco cit. n. 3; Praxis Pontif. tom. 3, n. 198.

(3) S. R. C. 9 Dec. 1878, n. 5755.

(4) S. R. C. 2 Aug. 1698, n. 3332-3481; 27 Sept. 1698, n. 3344-3493, 1, 2 et 3; 12 Sept. 1699, n. 3381-3530, 1; 26 Ap. 1704, n. 3535-3684, 4; 11 Jul. 1857, n. 5247; Pouget Instit. cath. p. 3, sect. 2, c. 8, § 10; Catal. in Cærem. Ep. l. 1, c. 2, § 5, n. 6-8.

imprudenter introducatur; sed etiam, ne præcipue quoad laicos dominos, ubi est in usu, imprudenter abrogetur.

2° Juxta usum communem satisfit, dum scabellum altaris et non illius mensa aspergitur.

3° Canonici singulatim sunt aspergendi, et etiam reliqui clerici, si sint in parvo numero; si autem clerici sint in magno numero, omnes unico ictu et per gyrum aspergendi sunt (1). Si aspersio singulatim fiat, aspergens cuique ante et post aspersionem caput inclinatur; si autem per circulum fiat, unica sufficit inclinatio ante et post aspersionem. Clerici durante aspersione detecto capite stare, et dum aspergens ad illos accedit, illi caput inclinare, atque aspersionem aquæ reverenter suscipere debent.

4° Aspersio populi fit in aditu chori, eundem ibi aspergendo triplici ictu, in medio, a dextris populi, et a sinistris (2), exposito autem ss. Sacramento recedendo versus unam alteramve partem, ne tergum altari directe vertatur; vel si ea sit loci consuetudo, fieri potest procedendo per principalem navem ecclesiæ, incipiendo a cornu epistolæ, et per cornu evangelii redeundo (3). Non est necesse omnes in individuo aspergere, sed sufficit per modum unius, quo modo effectus aspersionis ad omnes extenditur. Dum aspergens in circumeundo medium altaris transit, illi semper debitam facere debet reverentiam.

5° Antiphona *Asperges me* aut *Vidi aquam* integra ante et post psalmum dicenda est a celebrante et a cantoribus (4), etiamsi officium diei non sit duplex, ut clare patet ex missali. In dominicis passionis et palmarum *Gloria Patri* post ps. *Miserere* omittitur. Tempore paschali, a dominica paschatis usque ad dominicam pentecostes inclusive, dicuntur antiphona *Vidi aquam* et psalmus *Confitemini*. In missali quidem non præscribitur, ut psalmus *Confitemini* sub aspersione

(1) S. R. C. 27 Sept. 1698, n. 3344-3493, 4.

(2) S. R. C. 27 Sept. 1698, n. cit.

(3) S. R. C. 22 Mart. 1862, n. 5322, 2.

(4) S. R. C. 7 Julii 1876, n. 5666, V et VI.

a sacerdote submissa voce recitetur, eundem tamen recitare convenit, si sacerdos illum memoriter sciat.

6° Juxta Merati (1) princeps supremus et principissa in loco suæ jurisdictionis temporalis ante omnes alios sunt aspergendi cum debita inclinatione ante et post aspersionem. Item juxta quosdam quisque magnus princeps aspergendus est post ministros sacros ante chorum. Juxta Merati (2) etiam magistratus et minores domini asperguntur post chorum ante populum cum debita inclinatione. Optimum est in similibus receptam servare consuetudinem; hanc enim omittere, sæpe parit offensionem; huic autem honoris prærogativam addere præter aut etiam contra rubricas nec decet, nec semper licet. Quid si adsint Prælati, vid. Praxis Pontificalis tom. 3, n. 196.

135. Aspergitur altare, ad quod missa celebratur, ut locus sacrificii purificetur et sanctificetur, ac ab omni diabolico incursu liberetur. Id fit trina aspersione, ut totum altare aspergatur. Asperguntur sacerdos, clerus et populus, ut per applicationem orationum in aquæ benedictione dictarum, purificati et a dæmonis insidiis liberati, sacrificio attente et devote intersint. Idcirco dicitur ps. *Miserere*, qui optime convenit ad motus contritionis necessariæ excitandos. Antiphona *Vidi aquam* desumpta est ex Ezech c. 47, et quantum ad aspersionem aquæ benedictæ intelligi potest de aqua baptismi, vel ejus effectu, aut de aqua, quæ fluxit de latere Christi, cujus passionis meritis omnes salvi fiunt. Oratio *Exaudi nos* olim composita est, ut diceretur in visitatione infirmorum aut alia occasione, et quamvis angeli ecclesiam inhabitent, nihil tamen obstat, quominus Deum oremus, ut angelum specialem, aut ad specialem custodiam mittat ad fideles in hoc habitaculo seu ecclesia congregatos.

DE BENEDICTIONE ET PULSATIONE CAMPANARUM.

136. In præcedentibus editionibus de hoc actum fuit ad

(1) P. 4, tit. 19, n. 21.

(2) Loco cit.